

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituțiuni și bănci 150 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

ZIUA EROILOR și generația de azi a Zarandului

ing. Gh. Minovici

Am asistat zilele trecute la sărbătorirea „zilei eroilor” în inima Zarandului, în Brad.

Asistăm de mulți ani la această serbare, în același loc, și totuși — de data aceasta — ni s'a părut că privim la o manifestare cu totul nouă și surprinzătoare, cu răsunet răscolitor de simțăminte nebănuite încă în acel imponderabil, care se numește suflet.

Ne-am întrebat întâiu, nedumeriți, dar fericiți în același timp ca la descoperirea unei mari comori, ce coardă — necunoscută nouă înșine — a vibrat în regiuni neexplorate încă ale sufletului nostru.

Ne-am întrebat apoi — cu teamă parcă de a nu slăbi vraja momentului — ce atingere măiastră a făcut să vibreze cu o intensitate aproape dureroasă, sufletele generației noastre pe cari le credeam destinate din vâltoarea războiului, pe cari le bănușeam insensibile pentru noi entuziasme.

Ne făceam o mare nedreptate nouă înșine, subprețuindu-ne propriile noastre valori; căci după cum am văzut, a fost de ajuns ca împrejurarea să se producă, pentru ca întreg sbuciumul zilnic să se uite, interesele meschine să dispară, zgura acumulată zi de zi în jurul cristalului inimilor noastre să se topească, și din adâncimile lor cele mai pure să țâșnească — vijelios — elanul zilelor mari, al jertfelor supreme.

Iată miracolul care s'a produs, la Brad, — în inima Zarandului, — cu prilejul ultimei sărbătoriri a zilei eroilor, miracol care ne-a descoperit pe noi, nouă înșine, care ne-a întărit încrederea în propriile noastre forțe sufletești și care ne-a redat liniștea, pe care singură conștiința deplină a acestor forțe și-o poate insufla.

Dar nedumerirea noastră asupra acestei transfigurări n'am lămurit-o încă:

De sigur au fost mai simțite ca oricând rugăciunile părinților noștri sufletești, ce s'au ridicat în acea zi către Cel Atotputernic, spre slăvirea sufletelor eroilor cari s'au jertfit pentru mândria noastră. De sigur impresionantă a fost procesiunea, pioasă și solemnă, ce s'a înșiruit sub cutele tricolorului biruitor, spre locașul de vecinică odihnă a celor ce și-au închinat viața și moartea, pentru ca noi, urmașii, să putem privi cu frunțile sus, înainte.

Cu o sfântă înfiorare am ascultat „Imnul de slavă” ce s'a ridicat apoi din piepturile pure ale tineretului de astăzi, ale vitejilor de mâne.

Și ce mișcătoare, până la lacrimi versurile spuse, în fața crucilor, cu căldura a cărui secret numai sufletul gingaș de copil îl cunoaște, de micul elev Beligan!

Ca o chemare supremă, de trâmbețe cu accente eroice, au răsunat apoi strofele înaripate ale lui Zaharia Bărsan, bardul Ardealului, rostite cu elan atât de comunicativ de elevul Ionuș.

Și apoi într'o atmosferă de reculegere, grea de amintirile trecutului care nu se poate

uita, s'au ridicat alte imnuri de slavă, la care „Asociația corală” și-a dat prinoul ei mărimos și avântat, realizând acea mistică comuniune sufletească, generatoare de orice sacrificiu.

Și totuși, aceste minunate manifestări n'ar fi fost de ajuns, poate, să trezească acea vibrație profundă și miraculoasă, de care aminteam la începutul acestor rânduri și care pornind din adâncuri adormite am simțit-o străbătându-ne ființa, dacă n'ar fi fost cine să ne evoce amintirile, să ne improspăteze simțimintele, să răscolească dureri și să ațâțe flăcări pe cari le credeam de mult stinse, dar cari — din fericire — erau numai potolite.

Acel chemat să infăptuiască această desmormire a fost profesorul Sabin Veselie.

Nu-l auzisem încă nici odată vorbind în public pe profesorul Veselie; cred chiar că cuvântarea aceasta a fost cea dintâiu a lui. Eram oarecum neliniștiți când am auzit că

dânsul va vorbi: sunt rari aleșii înzestrați cu darul de a spune lucruri cari să miște, să transporte sute de ascultători. Și apoi — ca să vorbim deschis — suntem de mult sătui de discursuri. A vorbi, în împrejurările de astăzi, înseamnă aproape a te compromite.

Totuși profesorul Veselie a avut curajul să vorbească; ne-a vorbit un sfert de oră care ni s'a părut numai câteva minute și le-am fi dorit să fie cât mai multe. E greu să rezumăm ce ne-a spus. Se poate rezuma oare, fără a desfigura până la nerecunoaștere, un tot armonios, cizelat până în amănunt, în care fiecare frază era o idee, fiecare cuvânt o evocare, fiecare inflexiune a vocii un ecou sufleteș? Și sfertul de oră l-am trăit fascinați de marea, colorată, tragică, dar și sublimă frescă istorică, pe care vorbitorul ne-a desfășurat-o dinaintea ochilor sufletești, într'un graiu curgător, cald, vibrant, — omagiu pios adus eroilor adormiți întru Domnul, dar omagiu în același timp și pentru ascultătorii nenumărați. Și oredem că cea mai frumoasă recunoaștere pentru talentul cu care ne-a întreținut vorbitorul, a fost tăcerea impresionantă care a urmat cuvântării sale.

(Continuare în pagina 2-a)

Munții Apuseni și Țara Moșilor.

Această regiune săracă a Regatului, în care trăește populația cea mai conștientă și mai hotărâtă a țării, s'ar mai putea numi și țara promisiunilor ne-realizate. Țara este incontestabil săracă și nu este ușor să faci dintr'o țară săracă o țară bogată. Ceiace irită însă sunt promisiunile continue ce se fac populației, promisiuni neurmărite de realizări. Zilele acestea chiar președintele consiliului înconjurat de mai mulți miniștri au mers la fața locului să audă din gura oamenilor nevoile lor și să ia în primire jabele. Parcă suntem pe vremurile din trecut, când împăratul din treizeci în treizeci de ani trebuia să ia țara în lung și în lat ca să afle la fața locului ce se petrece și dacă totul merge bine. Oamenii se bucură însă, pentru ei e o variației, văd și ei oamenii mari ai țării, mai capătă ceva mâncare și vin. Dar problema nu se rezolvă. De ce nu se rezolvă? Pentru că e simplă. Ce le trebuie acestor oameni? Puțința de a mnici. Prin urmare, oameni de meserie trebuie trimiși acolo pentru studia la fața locului mâna de lucru disponibilă pe regiuni și care ar fi modalitatea să fie ocupată. Ce fabrici s'ar putea înființa cu sorți de reușită? Fără a mai vorbi că pentru o parte din regiunea Munților Apuseni, încurajarea mineritului de aur, ar rezolva problema dela sine, dar nu prin legiuiri, cum a fost ultima proiectată și amânată numai.

Dar în primul rând, trebuie profitat de faptul că aceste regiuni sunt cele mai pitorești, și cele mai ușor accesibile din țară, cu o climă admirabilă, aer curat și chiar cu unele stațiuni balneare. Complectarea rețelei de șosele și întreținerea lor cuviincioasă, ar putea face din aceste părți o regiune turistică de prim ordin. Cu puțină reclamă s'ar

putea deștepta, nu numai interesul românilor dar și al străinilor. Bani investiiți în șosele, am repetat-o în dese rânduri, sunt azi cel mai bun plasament pe care l'ar putea face Statul. Mai e nevoie de un lucru: țara Moșilor este câmpul de activitate preferat al agitatorilor, față cu această guvernul trebuie să fie categoric. Nu are nevoie de ei, nici pentru a cunoaște situația, nici pentru a o îndrepta. Fără teamă trebuie eliminați. Moși constituiesc o populație cuminte; dacă le vorcești cinstiți și fără ocol, și le spui drept ce se poate face și ce nu, ei te pricep. Moșii au trecut prin multe greutăți și nu cer ceiace știu bine că nu se poate obține. Nu le place însă să fie păcăliți și mai cu seamă nu iubesc amestecul Statului în treburile lor; sunt geloși de libertate și puținele drepturi pe care le au. Problema nu e dar atât de complicată, dimpotrivă, e cât se poate de simplă. Trebuie găsit numai omul, care să și-o apropie. Ar fi bine să se aleagă unul cu consensul tuturor partidelor, de oarece e o operă mai lungă și are nevoie de continuitate. Dar mai cu seamă, trebuie să înțeleagă toată lumea că în această acțiune nu poate fi vorba de afaceri și de câștig. Oamenii cu asemenea apucături trebuie eliminați dintru început. Țara Moșilor cere puțină atențiune, în prim rând șosele, apoi concursul pentru înființarea unor industrii adecvate și oameni, și cu suflet și cinstiți.

Am dori sincer, ca d-l Președinte al Consiliului în vizita ce o face, să poate distinge și elimina partea pură de agitație și să rețină numai ceiace e nevoie reală și să găsească drumul simplu pentru realizări. — I. G.

N. R. Reproducem cu plăcere articolul de mai sus din revista „Libertatea” din București de sub conducerea Dlui. director general al soc. „Mica” Ioan Gîgurtu.

